

РЕШЕНИЕ

№ 1104

гр. София, 09.01.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 70 състав, в
публично заседание на 09.12.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Радина Карамфилова

при участието на секретаря Илияна Тодорова, като разгледа дело номер **10943** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 10, ал.6 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/.

Образувано е по жалба на Р. С. М., с адрес: [населено място], [улица], ап. 5 срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/3829 от 04.08.2025 г. на директора на ДСП С., с която е отказано отпускане на еднократна помощ при раждане на дете.

В жалбата са наведени доводи за незаконосъобразност на оспорената заповед, като постановена в противоречие на материалния закон и целта на ЗСПД. Иска се отмяна на заповедта като незаконосъобразна.

В съдебно заседание жалбоподателят редовно призован, поддържа подадената жалба и моли като незаконосъобразна оспорената заповед да бъде отменена. В депозираните по делото писмени бележки са доразвити допълнителни доводи за незаконосъобразността на акта. Не претендира разноски по делото.

Ответникът – Директорът на дирекция „Социално подпомагане“ С., чрез процесуалния му представител юрк. И., оспорва подадената жалба и моли същата да бъде отхвърлена като неоснователна, като бъде потвърдена оспорената заповед. Подробни доводи са изложени в представен по делото отговор по жалбата. Не претендира разноски.

Софийска градска прокуратура не се представлява и не взема становище по жалбата.

Административен съд София - град, Трето отделение, 70-ти състав, като обсъди доводите на страните, приетите по делото писмени доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Производството пред административния орган е започнало по заявление – декларация вх.

№ ЗСПД/Д-С-СЛ/3829 от 04.08.2025 г. на Р. С. М., в качеството му на баща на детето К. М., с което на основание чл. 6, ал. 1 от ЗСПД е поискано отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете.

Във връзка подаденото заявление и след приключване на установяване на фактите и обстоятелствата по случая е издадена заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/3829 от 04.08.2025 г. на директора на ДСП С., с която е отказано отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете, с мотива, че еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал.1 от ЗСПД се отпуска на майката, която е правоимащо лице.

По делото са представени и други доказателства съставляващи административната преписка по издадения акт.

При така установеното от фактическа страна, съдът намира от правна страна следното:

По допустимостта:

Оспорва се в срок, подлежащ на обжалване административен акт, от надлежна страна, за която е налице и интерес от обжалването, поради което подадената жалба е процесуално допустима.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Съгласно чл. 168 от АПК при разглеждане на жалби срещу административни актове съдът не се ограничава само с обсъждане на основанията, посочени от оспорващия, а е длъжен въз основа на представените от страните доказателства да провери законосъобразността на оспорения административен акт на всички основания по чл. 146 – дали актът е издаден от компетентен орган, в предвидената от закона форма, при спазване на материалния и процесуалния закон и в съответствие с целта на закона.

Съобразно чл. 10, ал.4 от ЗСПД във връзка с чл. 10, ал. 5 от ЗСПД, отпускането на семейни помощи за деца или отказа за отпускането им се извършва със заповед на Директора на Дирекция „Социално подпомагане“ или упълномощено от него лице. Процесният административен акт е издаден от компетентен орган, в рамките на предоставените му правомощията, съобразно изискуемите от закона форма и съдържание и при спазване на административнопроизводствените правила.

Спорът по същество е относно материалната законосъобразност на акта и съответствието му с целта на закона.

Между страните не е спорно, а и това се установява от събраните по делото доказателства, че Р. С. М., в лично качеството е подал заявление – декларация за отпускане на еднократна помощ по чл. 6, ал. 1 ЗСПД за детето К. М., което е родено на територията на Р.България и не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето. По делото не е спорно и обстоятелството, че Р. М. отглежда сам детето си.

Спорен по делото е въпросът относно правоимащото лице на посочената в чл. 6, ал.1 от ЗСПД помощ и конкретно дали това е винаги майката или може помощта да се ползва и от бащата на детето при положение на дезинтереисираност от страна на майката.

Отказът за отпускане на помощта по чл.6, ал. 1 ЗСПД е мотивиран с това, че еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал.1 от ЗСПД се отпуска въз основа на заявление подадено от майката, която е правоимащо лице.

Съгласно чл. 1 от ЗСПД с този закон се уреждат условията за придобиване правото на семейни помощи, формите и реда за тяхното предоставяне, а съгласно чл. 1 от ППЗСД, с този правилник се уреждат условията и реда за отпускане и изплащане на семейни помощи. ЗСПД не определя началния момент, от който възниква задължението за плащането на помощите по чл. 2, ал. 2, т. 3 от ЗСПД.

Съгласно чл. 6, ал. 1 ЗСПД майката има право на еднократна помощ при раждане на живо дете,

независимо от доходите на семейството, когато детето не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Съгласно чл. 12, ал. 1 от Правилник за прилагане на Закона за семейни помощи за деца /ППЗСПД/ - Правото за получаване на еднократна помощ възниква от датата на раждане на детето, освен ако то е оставено за отглеждане в специализирана институция за деца към датата на подаване на молба- декларацията.

Разпоредбата на чл. 6 е в Глава втора "Семейни помощи при бременност, раждане и за отглеждане на деца" от закона, като редът и условията за отпускане на помощи за отглеждане на дете са уредени в чл. 6а и сл. от тази глава. Тълкуването на цитираната разпоредба налага извода, че правото на отпускане на помощ на основание чл. 6 от ЗСПД се предоставя първо на майката, но при невъзможност същата да го упражни, помощта може да бъде изплатена и на друг законен представител - ал. 5 на чл. 6 от ЗСПД.

Според решение № 3/2.06.2013 г. по к.д. № 7/2013 г. на Конституционния съд на Република България, категория семейства, в което родител/осиновител сам отглежда детето си, е позната на нашето законодателство, макар и определянето ѝ да не е еднозначно. Законът за семейните помощи за деца говори за майка или самотен баща, които сами отглеждат детето си (§ 14 и 15 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗСПД - ДВ, бр. 23 от 2009 г.), и дава определение на "самотен баща-осиновител" като лице, което не се намира в граждански брак § 1, т. 5 от ДР на ЗСПД. На подобна позиция застават и други закони, които регламентират сродна на ЗСПД материя. Параграф 1, т. 21 от допълнителните разпоредби на Закона за насърчаване на заестостта (обн., ДВ, бр. 112 от 2001 г.; последно изм., бр. 15 от 2013 г.) посочва, че "самотен родител/осиновител" е лице, което поради вдовство, развод или несклучен граждански брак само отглежда деца до 18-годишна възраст, както и след тази възраст, в случай че те продължават да учат, до придобиването на средно общо или професионално образование, но не по-късно от навършването на 20-годишна възраст. Тази дефиниция се разпростира и в нормативната уредба на социалното подпомагане, доколкото § 1, т. 3 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане я възпроизвежда.

Съдът приема, че постановеният с оспорената заповед отказ да бъде отпусната исканата помощ по реда на чл. 6, ал. 1 от ЗСПД е незаконосъобразен. Основанието за отказа противоречи на разпоредбата на чл. 6, ал. 5 от ЗСПД, според която при невъзможност майката да получи помощта тя се изплаща на друг законен представител на детето. В случая законен представител е именно жалбоподателя, който е подал процесното заявление, предвид дезинтересираност на майката, в качеството му на законен представител на детето. Съдът приема, че са били налице основания за отпускане на исканата помощ и изплащането ѝ на бащата. В подкрепа на този извод е и разпоредбата на чл. 6а, ал. 4 от ЗСПД, която е аналогична и урежда хипотезата на еднократна помощ за отглеждане на близнаци и която не може да се третира различно само за това, че помощта касае отглеждане на близнаци.

Административният орган е следвало да съобрази разпоредбите на ЗСПД и Конституцията, както и чл. 27, т. 1 и т. 3 от Конвенцията на ООН за правата на детето, която е ратифицирана с решение на Великото народно събрание и е в сила за страната ни от 03.07.1991 г., която гласи, че държавите-страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия, в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ, програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Следва да се посочи, че еднократната целева помощ е вид социално подпомагане и е способ за

подпомагането на семействата в отглеждането на техните деца. Общият режим на предоставяне на семейни помощи за деца стъпва единствено на нуждата, за да постигне необходимата справедливост по отношение условията, в които растат и се отглеждат децата, тъй като висшите интереси на детето са и би трябвало да бъдат първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните или законодателните органи. В този смисъл е и чл. 3 от Конвенцията за правата на детето.

С оглед изложеното, оспорената заповед е незаконосъобразна и следва да бъде отменена, като преписката бъде върната на административния орган за ново произнасяне при спазване на дадените с настоящото решение указания по тълкуването и прилагането на закона.

По разноските по производството:

При този изход на делото и на основание чл. 143, ал. 1 от АПК право на разноси притежава жалбоподателят, но предвид липсата на искане в тази насока, съдът не дължи произнасяне по разноските.

Воден от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл.173, ал.2 от АПК, Административен съд София – град, III отделение, 70 състав

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ по жалбата на Р. С. М., с адрес: [населено място], [улица], ап. 5, Заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/3829 от 04.08.2025 г. на директора на ДСП-С..

ВРЪЩА преписката на Дирекция „Социално подпомагане“ – С., за ново произнасяне в съответствие с дадените указания за тълкуване и прилагане на закона.

Решението е окончателно.

СЪДИЯ: